Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Confederation

İqtisadi Təşəbbüslərə Yardım
Support For Economic Initiatives

EDF
SBIIYF

Regionların tarazlı inkişafı: 2013-2016-cı illərdə bölgə inkişafı ilə bağlı iqtisadi siyasətin əsas nəticələri

TARAZLI BÖLGƏ INKIŞAFI: ƏSAS HƏDƏFLƏR

- ÖLKƏDƏ TARAZLI BÖLGƏ INKIŞAFININ TƏMIN **"AZƏRBAYCAN 2020: GƏLƏCƏYƏ BAXIŞ" İNKIŞAF KONSEPSIYASI** SƏNƏDINDƏ ƏSAS HƏDƏFLƏRI:

- ***REGIONAL INKIŞAF PRIORITETLƏRI NƏZƏRƏ ALINMAQLA BÖLGƏLƏRDƏ DÖVLƏTIN INFRASTRUKTUR VƏ INVESTISIYA SIYASƏTI ILƏ BIZNESIN INVESTISIYA STRATEGIYALARI ƏLAQƏLƏNDIRILMƏLI,***
- ***XƏRC-GƏLIR TƏHLILLƏRI ƏSASINDA IQTISADI SƏMƏRƏLILIK BAXIMINDAN PRIORITETLƏŞDIRILMƏLI;***
- ***HƏYAT SƏVIYYƏSINƏ VƏ KEYFIYYƏTINƏ, ADAMBAŞINA DÜŞƏN MƏHSUL BURAXILIŞINA, INVESTISIYALARIN HƏCMINƏ GÖRƏ FƏRQLƏR, ƏMTƏƏ DÖVRIYYƏSININ IQTISADI RAYONLAR ÜZRƏ STRUKTURUNDA KƏSKIN FƏRQLƏR ARADAN QALDIRILMALI, ÖLKƏNIN IQTISADI RAYONLARI ARASINDA MÖVCUD OLAN FƏRQLƏR AZALDILMALI;***
- ***MÜASIR YANAŞMA ÇƏRÇIVƏSINDƏ IQTISADI QƏRARLARIN QƏBUL OLUNMASINDA YERLI ÖZÜNÜIDARƏETMƏ ORQANLARININ ÇEVIKLIYI ARTIRILMALI;***
- ***MÜASIR YANAŞMA ÇƏRÇIVƏSINDƏ IQTISADI QƏRARLARIN QƏBUL OLUNMASINDA YERLI ÖZÜNÜIDARƏETMƏ ORQANLARININ ÇEVIKLIYI ARTIRILMALI;***

TARAZLI BÖLGƏ INKIŞAFI: ƏSAS HƏDƏFLƏR

- *ÖLKƏNIN BÖLGƏLƏRINDƏ, O CÜMLƏDƏN KƏND YAŞAYIŞ MƏNTƏQƏLƏRINDƏ KOMMUNAL INFRASTRUKTUR VƏ YOL TƏMINATININ YAXŞILAŞDIRILMASI, SOSIAL XIDMƏTLƏRIN SƏVIYYƏSININ YÜKSƏLDILMƏSI, INFORMASIYA TEXNOLOGIYALARININ TƏTBIQININ GENIŞLƏNDIRILMƏSI, KƏND YERLƏRININ INKIŞAFI ISTIQAMƏTINDƏ XÜSUSI LAYIHƏLƏRIN HƏYATA KEÇIRILƏMƏSI TƏDBIRLƏRI DAVAM ETDIRILMƏLI, KƏNDLƏRIN YOL PROBLEMI DAIM DIQQƏTDƏ SAXLANILMALI*
- *TURIZM VƏ REKREASIYA ZONALARININ, IQTISADIYYATIN PRIORITET SAHƏLƏRI ÜZRƏ ƏRAZI-ISTEHSAL KLASTERLƏRININ, HƏR BIR BÖLGƏNIN RƏQABƏT ÜSTÜNLÜKLƏRI NƏZƏRƏ ALINMAQLA YENI REGIONAL INKIŞAF MƏRKƏZLƏRININ YARADILMASI*
- *REGIONAL INKIŞAF MƏRKƏZLƏRI VASITƏSILƏ BÖLGƏLƏRDƏ TARAZLI SOSIAL-IQTISADI INKIŞAFIN TƏMIN EDILMƏSI STIMULLAŞDIRILMALI, BU YOLLA REGIONAL BƏRABƏRSIZLIK AZALDILMALI IQTISADI RESURSLARIN ƏSASƏN MƏRKƏZI ŞƏHƏRLƏRDƏ TƏMƏRKÜZLƏŞMƏSI SƏNGIDILMƏLIDIR*

İNVESTISIYA SIYASƏTI: ƏSAS PRIORITETLƏR

- **KƏND TƏSƏRRÜFATI, ILIK NÖVBƏDƏ SÜDLÜK MALDARLIQ TƏSƏRRÜFATLARININ, TAXILÇILIĞIN, PAMBIQÇILIĞIN, TÜTÜNÇÜLÜYÜN, QUŞÇULUĞUN, IPƏKÇILIYIN, TƏRƏVƏZÇILIYIN, ÜZÜMÇÜLÜYÜN INKIŞAFI;**
- **QIDA SƏNAYESININ DƏSTƏKLƏNMƏSI;**
- **TIKINTI MƏMULATLARI SƏNAYESI;**
- **METALLURGIYA SƏNAYESININ DƏSTƏKLƏNMƏSI:**
- **MAŞINQAYIRMA VƏ INNOVATIV-TEXNOLOJI MƏHSULLARI SƏNAYESININ DƏSTƏKLƏNMƏSI;**
- **YÜNGÜL SƏNAYE SEKTORUNUN INKIŞAFI;**
- **TURIZMIN INKIŞAFI**
- **İNFRASTRUKTURUN QURULMASI**

REGIONLAR ARASINDA IQTISADI FƏRQLƏR

- **PAYTAXT VƏ REGIONLARIN IQTISADIYYATDA PAYI:**
- ***ÜDM – BAKI 75%, YERDƏ QALAN REGIONLAR 25%***
- ***ADAMBAŞINA ÜDM - BAKI 18500 MANAT, YERDƏ QALAN REGIONLAR 1850 MANAT***

- **İNZIBATI RAYONLAR ÜZRƏ ÜMUMI MƏHSUL BURAXILIŞI**
- ***ƏN AŞAĞI GÖSTƏRICI – YARDIMLI 950 MANAT, ƏN YÜKSƏK GÖSTƏRICI XIZI 5000 MANAT***

- **İNVESTISIYA QOYULUŞLARI (2012-2015)**
- ***47.9 MILYARD MANAT – BAKI 34.1 MILYARD MANAT (71.2%), DIGƏR REGIONLAR 13.8 MILYARD MANATI (28.8%)***

- **DÖVLƏT BÜDCƏSININ VERGI GƏLIRLƏRI**

- ***BAKI ŞƏHƏRI ÜZRƏ 6.4 MILYARD MANAT (88.8%), REGIONLAR ÜZRƏ 766 MLN. MANAT (11.2%)***
- ***DÖVLƏT BÜDCƏSINDƏ REGIONLARIN PAYI 4.5%***
- ***ADAMBAŞINA VERGI GƏLIRLƏRI – BAKI 2850 MANAT, ƏN AŞAĞI GÖSTƏRICISI OLAN RAYON TOVUZ (27 MANAT), ƏN YÜKSƏK GÖSTƏRICI IMIŞLI (169 MANAT)***

KƏND INKIŞAFI VƏ INFRASTRUKTUR TƏMINATININ YAXŞILAŞDIRILMASI

- **KƏND INKIŞAFI ILƏ BAĞLI ƏSAS LAYIHƏLƏR:**
- *KƏND TƏSƏRRÜFATININ İNKIŞAFI ÜZRƏ BEYNƏLXALQ FONDUN (İFAD) - ”ŞIMAL QƏRB İNKIŞAFI” LAYIHƏSI VƏ “KƏND YERLƏRININ KOMPLEKS İNKIŞAFI”*
- *DÜNYA BANKININ HƏYATA KEÇIRDIYI LAYIHƏLƏR - ”AZƏRBAYCAN KƏND İNVESTISIYA LAYIHƏSI”*
- **REGIONAL INFRASTRUKTUR LAYIHƏLƏRI** – *TƏBII QAZ, ELEKTRIK ENERJISI, IÇMƏLI SU VƏ KANALIZASIYA, YOL-NƏQLIYYAT, SOSIAL INFRASTRUKTUR, MELIORASIYA VƏ SUVARMA SUYU, RABITƏ-INFORMASIYA XIDMƏTLƏRI*

REGIONAL KLASTERLƏRIN YARADILMASI

- **TURIZM VƏ REKREASIYA ZONALARININ YARADILMASI**
- ***NK-NIN 01.08. 2016-CI IL TARIXLI 286 SAYLI QƏRARI - "XIZI-XAÇMAZ", "QUBA" VƏ "QUSAR" TURIZM VƏ REKREASIYA ZONALARI YARDILIB***
- **ƏRAZI-ISTEHSAL KLASTERLƏRININ YARADILMASI**
- **İXTISASLAŞMIŞ SƏNAYE PARKLARININ YARADILMASI ILƏ BAĞLI QƏRARLAR: SUMQAYIT KIMYA PARKI, MINGƏÇEVIR YÜKSƏK TEXNOLGIYALAR PARKI, MINGƏÇEVIR TOXUCULUQ PARKI.**
- **REGIONAL INKIŞAF MƏRKƏZLƏRININ YARADILMASI**

REGIONAL INKIŞAFA YÖNƏLIK NORMATIV-HÜQUQI AKTLAR

- “SƏNAYE PARKLARI HAQQINDA NÜMUNƏVI ƏSASNAMƏ”
- “TEXNOLOGIYA PARKLARI HAQQINDA NÜMUNƏVI ƏSASNAMƏ”
- ŞƏKI ŞƏHƏRININ 2030-CU ILƏ QƏDƏRKI DÖVRDƏ INKIŞAFINA DAIR BAŞ PLAN
- “SƏNAYE MƏHƏLLƏLƏRI HAQQINDA NÜMUNƏVI ƏSASNAMƏ”
- NAFTALAN ŞƏHƏRININ 2033-CÜ ILƏ QƏDƏRKI DÖVRDƏ INKIŞAFINA DAIR BAŞ PLAN
- “MILLI IQTISADIYYAT VƏ IQTISADIYYATIN ƏSAS SEKTORLARI ÜZRƏ STRATEJI YOL XƏRITƏSININ BAŞLICA ISTIQAMƏTLƏRI”
- “KƏND TƏSƏRRÜFATI KOOPERASIYASI HAQQINDA” QANUN
- XIZI-XAÇMAZ, QUBA, QUSAR TURIZM VƏ REKREASIYA ZONALARI ILƏ BAĞLI QƏRAR
- İPƏKÇILIYIN INKIŞAFINA DÖVLƏT DƏSTƏYI
- PAMBIQÇILIĞIN INKIŞAFINA DÖVLƏT DƏSTƏYI
- TÜTÜNÇÜLÜYÜN INKIŞAFINA DÖVLƏT DƏSTƏYI
- “QEYRI-NEFT MƏHSULLARININ IXRACI ILƏ MƏŞĞUL OLAN ŞƏXSLƏRƏ IXRAC TƏŞVIQININ ÖDƏNILMƏSI QAYDASI”
- İNVESTISIYALARIN TƏŞVIQI QAYDALARI

REGIONAL IQTISADI INKIŞAF SIYASƏTININ FORMALAŞDIRILMASI: ƏSAS PROBLEMLƏR

- **REGIONAL INKIŞAF PROQRAMLARINDA BÖLGƏLƏRIN SOSIAL-IQTISADI INKIŞAFDA, KOMMUNAL INFRASTRUKTURLA TƏMINAT SƏVIYYƏSINDƏ FƏRQLƏRIN AZALDILMASINI ÖLÇMƏK ÜÇÜN NƏTICƏ INDIKATORLARI NƏZƏRDƏ TUTULMUR**
- **AZƏRBAYCANDA TƏTBIQ OLUNAN MÖVCUD MEXANIZMLƏR REGIONLARIN RƏQABƏT QABILIYYƏTLILIYININ SƏVIYYƏSINI, ICRA OLUNAN REGIONAL INKIŞAF PROQRAMLARI NƏTICƏSINDƏ BU SƏVIYYƏNIN VƏ RƏQABƏT QABILIYYƏTLILIYINƏ GÖRƏ REGIONLAR ARASIDA FƏRQLƏRIN NECƏ DƏYIŞDIYINI QIYMƏTLƏNDIRMƏYƏ IMKAN VERMIR**
- **HƏR BIR BÖLGƏNIN SPESIFIK COĞRAFI VƏ IQTISADI INKIŞAF XÜSUSIYYƏTLƏRI VƏ POTENSIALI NƏZƏRƏ ALINMAQLA BÖLGƏ IQTISADI INKIŞAF PLANLARININ, HƏMÇININ SPESIFIK OLARAQ KƏND INKIŞAFI PROQRAMLARININ HAZIRLANMASI TƏCRÜBƏSINDƏN ISTIFADƏ EDILMIR.**
- **NƏ MƏRKƏZI, NƏ DƏ YERLI SƏVIYYƏDƏ TƏNZIMLƏMƏ SIYASƏTININ FOKUSU VƏ MANDATI BILAVASITƏ REGIONAL INKIŞAF MƏSƏLƏLƏRI OLAN IXTISASLAŞMIŞ DÖVLƏT INSTITUTLARI MÖVCUD DEYIL, YERLI ÖZÜNÜIDARƏ BÖLGƏ INKIŞAFI ILƏ BAĞLI GENIŞ SƏLAHIYYƏTLƏRƏ MALIK DEYIL.**

REGIONAL IQTISADI INKIŞAF SIYASƏTININ FORMALAŞDIRILMASI: ƏSAS PROBLEMLƏR

- AZƏRBAYCANDA REGIONAL INKIŞAF PROQRAMLARI BÖLGƏLƏRIN MÖVCUD IQTISADI POTENSIALINDAN, ƏRAZININ COĞRAFI VƏZIYYƏTINDƏN VƏ INZIBATI STATUSUNDAN ASILI OLARAQ REGIONLARIN INKIŞAFINA FƏRQLI TƏŞVIQ MEXANIZMLƏRI VƏ SIYASƏT ALƏTLƏRININ HAZIRLANMASINI VƏ TƏTBIQINI ÖNƏ ÇƏKMIR
- REGIONLARIN INKIŞAFINA DAIR HƏRTƏRƏFLI VƏ ETIBARLI STATISTIK MƏLUMAT BAZASI FORMALAŞDIRILMAYIB
- BIR SIRA IXTISASLAŞMIŞ SƏNAYE PARKLARININ VƏ TURZIM BÖLGƏLƏRININ TIMSALINDA REGIONAL KLASTERLƏR YARADILMASI ILƏ BAĞLI ADDIMLARIN NƏTICƏLƏRINI DETALLI QIYMƏTLƏNDIRƏN ANALIZLƏR ICTIMAIYƏT ÜÇÜN AÇIQ DEYIL

ƏSAS NƏTICƏLƏR

- PAYTAXTLA REGIONLAR ARASINDA SOSIAL-IQTISADI INKIŞAF FƏRQLƏRI SON DƏRƏCƏ KƏSKINDIR. ADAMBAŞINA ÜDM HƏCMINƏ, BÜDCƏ GƏLIRLƏRININ SƏVIYYƏSINƏ, INVESTISIYALARIN HƏCMINƏ GÖRƏ BU FƏRQ 10-15 DƏFƏ INTERVALINDADIR. LAKIN BU FƏRQLƏR TƏKCƏ PAYTAXTLA BÖLGƏLƏR ARASINDA DEYIL, BÖLGƏLƏRIN ÖZ ARALARINDA DA MÜŞAHIDƏ EDILIR. HAZIRDA ICRA MƏRHƏLƏSINDƏ OLAN REGIONAL INKIŞAF PROQRAMI ICRA PROSESININ SONUNDA BU FƏRQLƏRIN AZALDILMASINI ÖLÇMƏYƏ IMKAN VERƏN HƏDƏF GÖSTƏRICILƏRINƏ VƏ NƏTICƏ INDIKATORLARINA MALIK DEYIL;
- AZƏRBAYCANDA BÜTÜN BÖLGƏLƏR ÜZRƏ IŞSIZLIYIN VƏ YOXSULLUĞUN REAL SƏVIYYƏSINI, KOMMUNAL XIDMƏTLƏRLƏ TƏCHIZAT SƏVIYYƏSINI ƏKS ETDIRƏN ETIBARLI VƏ ƏHATƏLI RƏSMI STATISTIK MƏLUMAT BAZASI FORMALAŞDIRILMAYIB;
- AZƏRBAYCANDA SOSIAL-IQTISADI INKIŞAFDA KƏSKIN GERILIK MÜŞAHIDƏ OLUNAN, YAXUD ƏLVERIŞSIZ COĞRAFI MÖVQEYINƏ GÖRƏ MÜNTƏZƏM OLARAQ DAHA KƏSKIN IQTISADI PROBLEMLƏRLƏ ÜZLƏŞƏN REGIONLARIN ÜSTÜN INKIŞAF ETDIRILMƏSI YAXUD TƏŞVIQI ILƏ BAĞLI SIYASTƏ MEXANIZMLƏRI VƏ ALƏTLƏRI, BELƏ REGIONLARI MÜƏYYƏN ETMƏK ÜÇÜN MEYARLAR MÖVCUD DEYIL;
- AZƏRBAYCANDA HƏR BIR REGION ÜZRƏ SPESIFIK COĞRAFI ŞƏRAITI VƏ IQTISADI XÜSUSIYYƏTLƏRI NƏZƏRƏ ALMAQLA PROQRAM VƏ STRATEGIYALAR, EYNI ZAMANDA KƏND INKIŞAFINA YÖNƏLIK MƏXSUSI PROQRAMLAR REALLAŞDIRMAQ TƏCRÜBƏSI YOXDU;

ƏSAS NƏTICƏLƏR

- AZƏRBAYCANDA REGIONAL INKIŞAFIN INSTITUSIONAL ÇƏRÇIVƏLƏRI, PROSESIN AKTYORLARININ SAYI XEYLI MƏHDUDDUR. BU MƏHDUDLUQ ÖZÜNÜ ILK NÖVBƏDƏ ONDA GÖSTƏRIR KI, BIR SIRA DÜNYA ÖLKƏLƏRI ILƏ MÜQAYISƏDƏ TƏNZIMLƏMƏ VƏ SIYASƏT FOKUSU BILAVASITƏ REGIONAL INKIŞAF OLAN AYRICA MƏRKƏZI ICRA HAKIMIYYƏTI ORQANI (REGIONAL İNKIŞAF NAZIRLIYI), BÖLGƏ INKIAŞINI DƏSTƏKLƏYƏN REGIONAL INKIŞAF AGENTLIKLƏRI VƏ YA FONDLARI, GENIŞ IQTISADI VƏ ADMINISTRATIV MUXTARIYYƏTƏ MALIK YERLI ÖZÜNÜIDARƏ ORQANLARI YOXDUR.
- AZƏRBAYCANDA REGIONLARIN RƏQABƏT QABILIYYƏTLILIYININ QIYMƏTLƏNDIRILMƏSI VƏ REGIONAL İNKIŞAF SIYASƏTI HAZIRLANARKƏN BU QIYMƏTLƏNDIRMƏNIN NƏTICƏLƏRININ NƏZƏRƏ ALINMASI MEXANIZMLƏRI MÖVCUD DEYIL;
- REGIONAL INKIŞAFDA KLASTER YANAŞMASI TƏTBIQ EDIILMƏYƏ BAŞLASA DA, BU MEXANIZMIN TƏTBIQININ NƏTICƏLƏRINI ƏSASLANDIRAN HƏR HANSI RƏSMI AÇIQLAMA ƏLÇATAN DEYIL.

TƏKLIF VƏ TÖVSIYYƏLƏR

- *BÖLGƏLƏRIN RƏQABƏT QABLIYYƏTLILIYINI MÜƏYYƏN ETMƏK ÜÇÜN MEXANIZMLƏR HAZIRLANMALIDIR.*
- *REGIONAL SOSIAL-IQTISADI PROBLEMLƏRIN HƏLLINDƏ BƏLƏDIYYƏLƏRIN IŞTIRAKINI ATIRMAQ ÜÇÜN ONLAIRN ADMINISTRATIV VƏ MALIYYƏ POTENSIALININ GÜCLƏNDIRILMƏSI VACIBDIR.*
- *HÖKUMƏT REGIONAL INKIŞAF PROQRAMLARININ YEKUNLARINI VƏ EFFEKTIVLIYINI QIYMƏTLƏNDIRMƏK ÜÇÜN NƏTICƏ INDIKATORLARI MÜƏYYƏN EDILMƏLIDIR.*
- *AZƏRBAYCANDA REGIONAL INKIŞAFIN INSTITUSIONANAL POTENSIALININ TƏKMILLƏŞDIRILMƏSI VACIBDIR.*
- *İQTISADI BAXIMDAN PROBLEMLI REGIONLARIN VƏ ƏLVERIŞSIZ COĞRAFI ŞƏRAITƏ MALIK BÖLGƏLƏRIN ÜSTÜN INKIŞAF ETDIRILƏN REGIONLAR KIMI QƏBUL EDILMƏSI ÜÇÜN MEYAR VƏ PRINSIPLƏR HAZIRLANMALIDIR.*
- *AZƏRBAYCANDA HƏR BIR IQTISADI RAYON ÜZRƏ MƏXSUSI INKIŞAF PROQRAM HAZIRLANMASI, KƏND INKIŞAFI ÜZRƏ MILLI STRATEGIYANIN IŞLƏNMƏSI TƏCRÜBƏSINDƏN ISTIFADƏ EDILMƏSI MƏQSƏDƏUYĞUNDUR*
- *REGIONAL KLASTERLƏRIN YARADILMASI ILƏ BAĞLI AYDIN YANAŞMALAR IŞLƏNMƏLIDIR.*

TƏŞƏKKÜRLƏR